

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

δρόμος

ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Στο δέκα θα βρίσκεστε στην Ευρώπη...

Μια φωνή μετρά αργά, υπνωτικά, πάνω από ράγες που χάνονται στο σκοτάδι. Στο δέκα, μας υπόσχεται, θα βρισκόμαστε στην Ευρώπη. Έτσι ανοίγει η «Europa» του Λαρς φον Τρίερ (1991). Ο ήρωάς της, ένας αφελής Αμερικανός ιδεαλιστής, φτάνει στη ρημαγμένη Γερμανία του 1945 για να «βοηθήσει». Πιάνει δουλειά συνοδός κλινάμαξας στη σιδηροδρομική εταιρεία Zentropa και πιστεύει ότι μπορεί να μείνει ουδέτερος. Δεν μπορεί. Η εταιρεία που υπηρέτησε πιστά τους ναζί ξεπλένεται από τους νέους, Αμερικανούς προστάτες, και το τρένο καταλήγει στον βυθό του ποταμού. Η φωνή συνεχίζει να μετρά...

Τριάντα πέντε χρόνια μετά, το τρένο τρέχει ακόμα. Πιο γρήγορα. Το κεντρικό κείμενο του αφιερώματος, του Κώστα Δημητριάδη, χαρτογραφεί την πολυκρίση μιας «Ευρώπης» που αγγίζει τα όρια θραύσης. Η Ουάσινγκτον του Τραμπ τη στραγγίζει με δασμούς και ενεργειακή ασφυξία, οι ελίτ της μένουν δεμένες στο αμερικανικό άρμα, και η θρυαλλίδα του «χρέους» μετακομίζει από τον Νότο στο Παρίσι. Ο Τόμας Φάτσι, που κάποτε είχε πει κι αυτός το φιλοευρωπαϊκό «Kool-Aid», εξηγεί γιατί η Ε.Ε. δεν «παρεκτράπηκε» αλλά αποκαλύφθηκε: Μια αυτοκρατορία που είναι η ίδια υποτελής.

Και δύο άρθρα από τα Βαγόνια της τρίτης θέσης, όπου γράφουν ο Ερρίκος Φινάλης και ο Ιάσωνας Κωστόπουλος. Στη Γαλλία σχεδόν μισό εκατομμύριο μαθητές βγαίνουν στους δρόμους και η εξουσία απαντά με 7.000 συλλήψεις σε δέκα μέρες. Στην Ισπανία, η έξωση της 87χρονης Μαρικάρμεν πυροδοτεί ένα κίνημα που οδηγεί σε πρόωρες εκλογές, κι εκείνη πεθαίνει μία μέρα πριν γυρίσει στο σπίτι της. Η φωνή επιμένει ότι όλα είναι υπό έλεγχο. Οι επιβάτες όμως αρχίζουν να ξυπνούν. Ένα, δύο, τρία... Προλαβαίνουμε πριν από το δέκα;

Πολλοί κόμποι φτάνουν στο χτένι

Η κρίση της «Ευρώπης» σε σταυροδρόμι

■ του Κώστα Δημητριάδη

Έρχεται με πολύ βίαιο τρόπο στο προσκήνιο η πολύπλευρη κρίση της «Ευρώπης». Η πολυκρίση των πολλαπλών ρηγματωμένων καταστάσεων-κόσμων που συνιστούν σήμερα ό,τι καταλαβαίνουμε κάτω από τον ενιαίο τίτλο «Ευρώπη». Η ευρύτερη διάσταση «Ευρώπη», που περιλαμβάνει στον πυρήνα της την Ευρωπαϊκή Ένωση και ακόμη στενότερα τη ζώνη του ευρώ και τη δική τους ανίατη, εκ γενετής, δομική κρίση, γίνεται για πολλούς λόγους –ευρύτερους αλλά και δικούς μας τοπικούς/ελληνικούς– κρίσιμη (μία από τις πλέον κρίσιμες) για κάθε διανοητική και πολιτικοπρακτική προσπάθεια που θέτει στόχους (και ερωτήματα) σχετικά με την κοινωνική χειραφέτηση. Την ευρωπαϊκή κρίση βέβαια πρέπει να την κατανοούμε ως αναπόσπαστη από δύο διαστάσεις: – Αφενός είναι οργανικό μέρος της διπλής κρίσης της εποχής μετάβασης που διανύουμε: Της ηγεμονίας της Δύσης αρθρωμένης γύρω από τις ΗΠΑ, ως κεντρικής έκφρασης της ευρύτερης αζεπέραστης συστημικής κρίσης παγκόσμιας εμβέλειας, του κόσμου του κε-

φαλαίου. Δηλαδή της επιταχυνόμενης κρίσης της ιστορικά διαμορφωμένης υπό Δυτική ηγεμονία «παγκοσμιοποίησης». – Αφετέρου η κρίση για την οποία μιλάμε, δεν μπορεί να γίνει κατανοητή έξω από την ιστορικότητα των εξελίξεων (και των φάσεων) που συσώρευσαν τους τωρινούς της όρους. Και επειδή συχνά –και δεν είναι παράλογη κατ' αρχήν η σκέψη– λέγεται ότι «κρίση υπάρχει για δεκαετίες, δεν πρόκειται για κάτι νέο», είναι αναγκαίο να σημειώσουμε ότι η παρούσα ιστορική φάση ξεχωρίζει ως προς το ότι δείχνει να φέρνει πλέον «πολλούς κόμπους στο χτένι». Αγγίζονται όρια θραύσης. Είναι προ των θυρών, σε πολλά μέτωπα επί ευρωπαϊκού/ευρωατλαντικού εδάφους, βιαιότατες αναδιατάξεις συσχετισμών δυνάμεων και αναδιαμορφώσεις εκ θεμελίων, προς αναζήτηση νέων έστω και προσωρινών «ισορροπιών». Την ίδια στιγμή αυτές οι αναδιατάξεις απειλούν τη βιωσιμότητα της ανθρωπότητας, την ύπαρξή της (είτε μέσω ενός γενικευμένου, ολοκληρωτικού πολέμου, είτε με επιμέρους καταδαφίσεις κρίσιμων διαστάσεων της «ανθρωπότητάς» της).

Μια σειρά από διαδικασίες, που περιλαμβάνουν ιστορικές «απαντήσεις» τις οποίες έχουν επιχειρήσει οι ιθύνουσες τάξεις, αλλά και τρόπους αντιστάσεων των υποτελών τάξεων, φαίνεται να έχουν αγγίξει τα «λογικά απώτατα όριά τους». Ίσως μάλιστα γι' αυτό παίρνουν πλέον τις πιο «γυμνές» και αδιαμεσολάβητες μορφές τους. Το θέμα αυτό, τουλάχιστον όσον αφορά τις σημερινές ιθύνουσες ελίτ, δεν μπορεί να εξηγηθεί αναγόμενο στα (υπαρκτότατα κατά τα άλλα) ιδιοσυγκρασιακά καπρίτσια, ή σε κάποια (και αυτή ολοφάνερη) αυτογενή έκπτωση των «σημερινών ηγεσιών». Έχει δομικές, συστημικές αιτίες που εξηγούν εν πολλοίς τόσο τη σημερινή «έκπτωση» ηγεσίας εντός Δύσης, όσο και την ευρύτερη καλπάζουσα και πολύπλευρη παρακμή του «αστικού πολιτισμού».

Ανακατανομές ισχύος

Η περίοδος Τραμπ έχει φέρει μια πολυμέτωπη, ακραία επίθεση της αμερικανικής διοίκησης απέναντι στην Ευρώπη, σχεδόν κανιβαλιστικών χαρακτηριστικών (οι δασμο-

λογικοί πόλεμοι, η επιβολή δια της ενεργειακής ασφυξίας που προωθούν οι ΗΠΑ, και η βίαιη υπαγωγή του ευρωατλαντισμού στις επιταγές των πολέμων που προωθεί το αμερικανικό στρατιωτικοβιομηχανικό σύμπλεγμα, είναι μόνο οι πιο ευδιάκριτες πλευρές). Οι αμερικανικές προθέσεις, που βεβαίως έχουν βάθος αρκετών ετών, τώρα διατυπώνονται απροσχημάτιστα, και με χαρακτηριστική «απογύμνωση»: Να κατακερματιστεί η ήπειρος, να τεθούν υπό πρωτοφανή υπαγωγή τα κομμάτια της, να γίνουν το πρόσφορο έδαφος εν αναμονή εξυπηρέτησης των αμερικανικών πολεμικών εξορμήσεων κατά της Ευρασίας αλλά και των όποιων ελιγμών προκριθούν, να υποτιμηθούν προκειμένου να εξαγοραστούν-συγχωνευθούν οι παραγωγικές (αλλά και χρηματοπιστωτικές) κεφαλαιακές συσσωρεύσεις της κατά τους τρόπους της συγκεντροποίησης του κεφαλαίου ως «φυγή προς τα μπρος» προς αντιμετώπιση μεγάλων, συστημικών κρίσεων.

συνέχεια στη σελ.16

